

Joan Beneyto Pérez, degà de la Real Academia de Cultura Valenciana

“No tinc res a veure amb la secessió”

Joan Beneyto Pérez (la Vila Joiosa, 1907), jurista i escriptor. Doctorat en dret per la Universitat de Bolonya, va ser un dels instigadors i firmants de les Normes de Castelló; té publicats 70 volums i ha ocupat diversos càrrecs de rellevància durant el franquisme.

Senyor Beneyto, ¿manté alguna relació encara amb el País Valencià?

—Jo visc de juliol a novembre a Castella, llevat d'enguany, que tinc la dona malalta. He tingut la sort que la meua dona és de Castella i després de la guerra he tornat tots els anys.

—Vostè va estar molt implicat en la normalització lingüística en els anys trenta, ¿no és cert?

—Jo vaig iniciar el tema de la normalització i sóc un dels dos o tres firmants de les Normes de Castelló que quedem vius. I la iniciativa de les Normes de Castelló va ser meua. Vaig escriure a *Las Provincias* en l'any 26, i ho recorde en la revista *Cultura Valenciana*, de la qual vaig ser cap de redacció, un article que era "Per un consistori coordinador de la llengua valenciana", perquè en aquell moment teníem el cas de Josep Maria Bayarri, que inventava normes pintoresques. I tots els que escrivíem coses en valencià anàrem, sota l'ajuda i la protecció de Gaetà Huguet, a una reunió a Castelló, on vam fer les normes aquestes, que són una aproximació al que estava passant a Catalunya.

—Ara, una entitat, l'Acadèmia de Cultura Valenciana, a la qual vostè està vinculat, té unes normes ben distintes de les que vostès van fer a Castelló.

—Bé, jo en sóc el més antic. Sóc el degà. En l'acadèmia està tota aquesta gent que vol diferenciar el valencià del català. Això és un problema que no existia en la que jo dic "dècada daurada" de València. El problema és que a València s'ha abandonat l'idioma des del segle XVI. Al meu llibre *España, meseta y litoral*, ja recorde el cas de l'arquebisbe Ayala, que diu que té pena d'anar a València perquè és gent molt distinta a la d'Espanya, és d'altra nació. En aquell temps no només no hi havia diferència entre català i valencià, sinó que els catalans seguien el valencià, com es veu en tota la producció literària. Si

mires les paraules que han estat oblidades entre els valencians i que són presents entre els catalans és perquè són paraules valencianes. Hi ha un refrany valencià que jo vaig arregar en un llibre que es diu *Pretextos para hablar*, que diu "Figa verdal i noia d'hostal, palpant-la madura". Aquesta paraula, *noia*, era vivíssima entre els valencians, i ara diran que és catalana.

—¿I a vostè, que és el degà de l'acadèmia, li sembla correcta la secessió que propugnen en nom seu inclús?

—Jo no tinc res a veure amb això. A mi no em fan cas. Jo no tinc bona acollida entre aquells acadèmics. A mi no em diuen ni què passa en les juntes, encara que ho demane. El valencià que ells proposen és un dialecte del castellà. Crec que l'acadèmia no té cap influència.

Abans no hi havia cap problema: tots escrivíem en les revistes catalanes. No és que el català i el valencià són la mateixa llengua, és que el català és el valencià. El que passa és que com els valencians han estat tres segles sense ocupar-se de la seua llengua, se n'han ocupat els catalans i es diu català. L'erasmista Frederic Furió Ceriol va escriure en el segle XVI *Bononia sive de libris sacris in vernaculam linguam convertendis*, on deia que si deixaren publicar la Bíblia en llengües romances, traduint-la al valencià podria ser utilitzada pels catalans i els balears.

—¿Com va entrar en contacte amb el nucli nacionalista?

—Aleshores hi havia el Centre Escolar i Mercantil, que era una congregació dels jesuïtes, l'Acadèmia Valencianista i el Cercle de Belles Arts, que organitzaven els Dimecres d'Amical Conversa. Tots aquests anys els tinc molt estudiats en unes memòries que tinc inèdites. Allà vaig conèixer Joaquim Reig, amb qui no vaig tenir gran relació, i Ignasi Villalonga, que va ser molt amic nou. Adolf Pizcueta, Juanito Chabás... En aquell moment hi havia una gran estructura social

que apuntalava qualsevol jove que destacara. Podies parlar sense obstacles amb Sanchis Civera, Carles Riba...

—Escolte, ¿és cert que vostè destacava tant que li deien Sèneca?

—No m'estranya gens. Quan vaig ser col·legial de Bolonya em deien "El professor". Pensem que el treball que em premiaren als Jocs Florals, *Regulació del treball a València en el segle XVI*, el vaig fer llegint totes les actes del Manual de Consells de tot un segle. De manera que no sé si em deien Sèneca o no, però he gastat els ulls i el cap massa.

—Vostè té publicats molts llibres, ¿no?

—La llibreria del Congrés dels Estats Units en té setanta meus. Jo vaig fer història del dret, que és la meua professió, i després em vaig trobar de director de l'Escola de Periodisme...

—¿Es va "trobar"?

—Home, em van anomenar. Jo no ho vaig buscar. Buscaven una persona que sent periodista fóra també catedràtic. On he estat he procurat treballar en la matèria. Vaig fer la teoria general de la informació, l'ordenament de la informació, el coneixement de la informació...

—¿Vostè havia exercit el periodisme?

—Era periodista professional a València, en la revista *Cultura Valenciana*, on tenia un carnet que ens feia el governador i ens servia per a entrar al cine o per a entrar als Viviers. Amb aquest carnet em vaig presentar en la zona nacional. Però jo havia publicat molt a *Las Provincias*, quan el diari el portaven Teodor Llorente, Calvo Acacio i López Chavarri. Recorde que quan vaig estar pensionat a Itàlia, en l'any 29, coincidint amb el famós referèndum feixista, vaig publicar a *Las Provincias* una crònica amb una miqueta d'humor, que va reproduir el *Diario de Alicante*

—no estaria tan malament—, i el cònsol, que vivia a Alacant.

em va denunciar. Van telefonar de la secretaria de Mussolini al rectorat perquè m'expulsaren immediatament, però el rector em va deixar acabar el curs. Tenia una beca de dos anys i només en vaig poder fer un, però encara em van donar el premi extraordinari. No sé si em deien "Sèneca" o "El Professor", però vaig treballar molt. He gastat el cervell en proporcions excessives. No sé si pensar molt allarga la vida.

—També va fer un llibre sobre el franquisme, ¿veritat?

—*La identidad del franquismo*, que me'l van premiar i després no els va agradar. El van difondre molt poc. Després, vaig pensar que un dels problemes del franquisme havia estat la relació amb les regions, i vaig fer un altre llibre que es diu *Las autonomías: el poder regional en Espana*. De jubilat em vaig posar a meditar molt sobre els problemes del franquisme, i vaig arribar a la conclusió que tot s'explicava per la con-

traposició de la meseta i el litoral. La gent de la meseta no accepta i ataca; la del litoral, accepta. Són dues actituds totalment diferents. Els jueus i els moros eren admesos a València. Quan Jaume I conquista Tortosa, es pacta, mentre que Ferran III exigeix que se'n vaja el darrer de tots els moros per a entrar ell.

—Entre tanta cosa, també va fer una novel·la sobre la vida de Castalla...

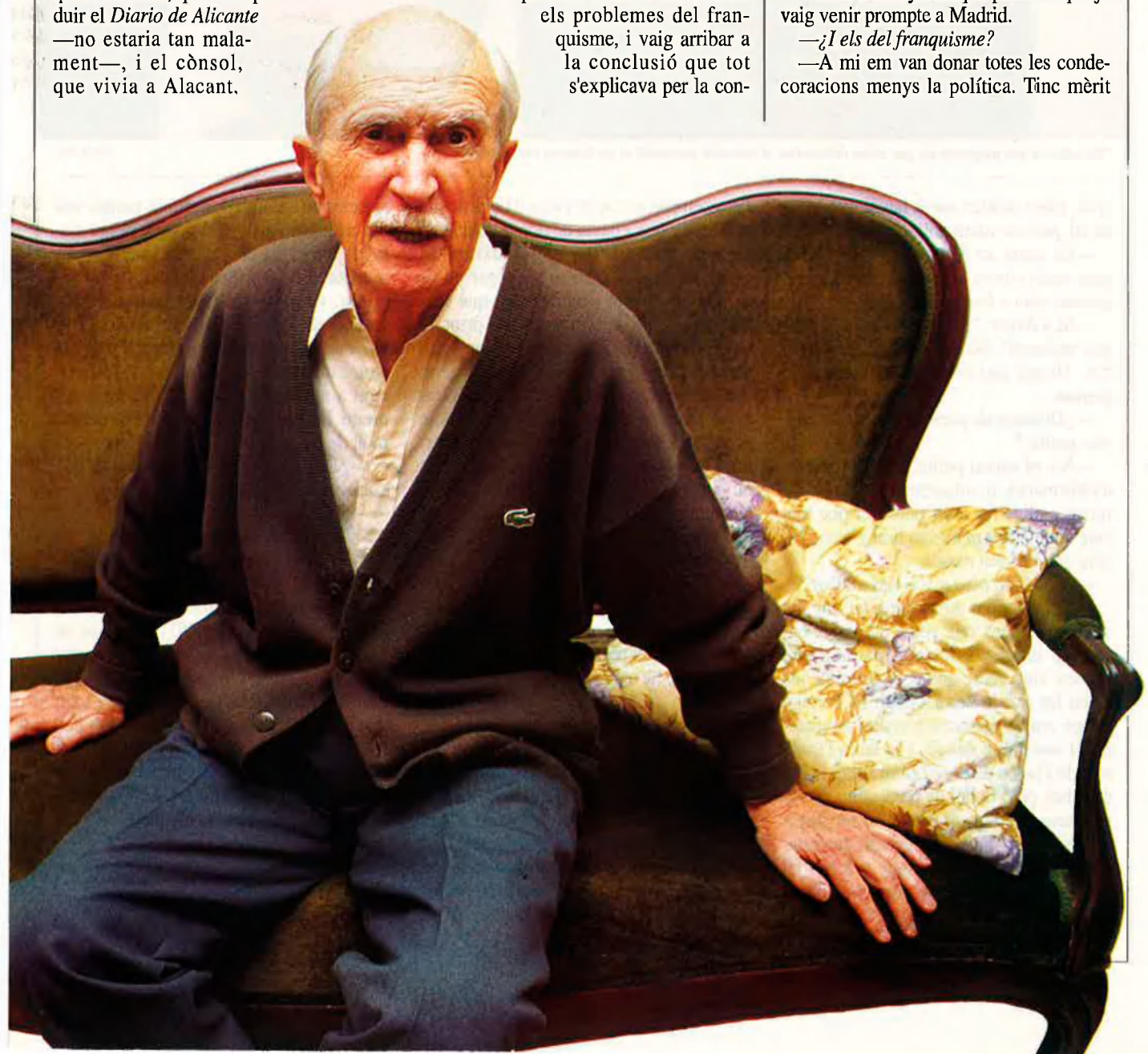
—Me la va prologar Gonzalo Torrente Ballester: *El catalejo de Garibaldi*. És la història del progressisme. Vaig descobrir que el pare de Garibaldi va estar vivint a València, i el fill va rebre aquesta ullera de llarga vista que veus penjada a la paret. La utilitzava per a anar de Menorca a València quan estudiava i feia pràctiques de pilot.

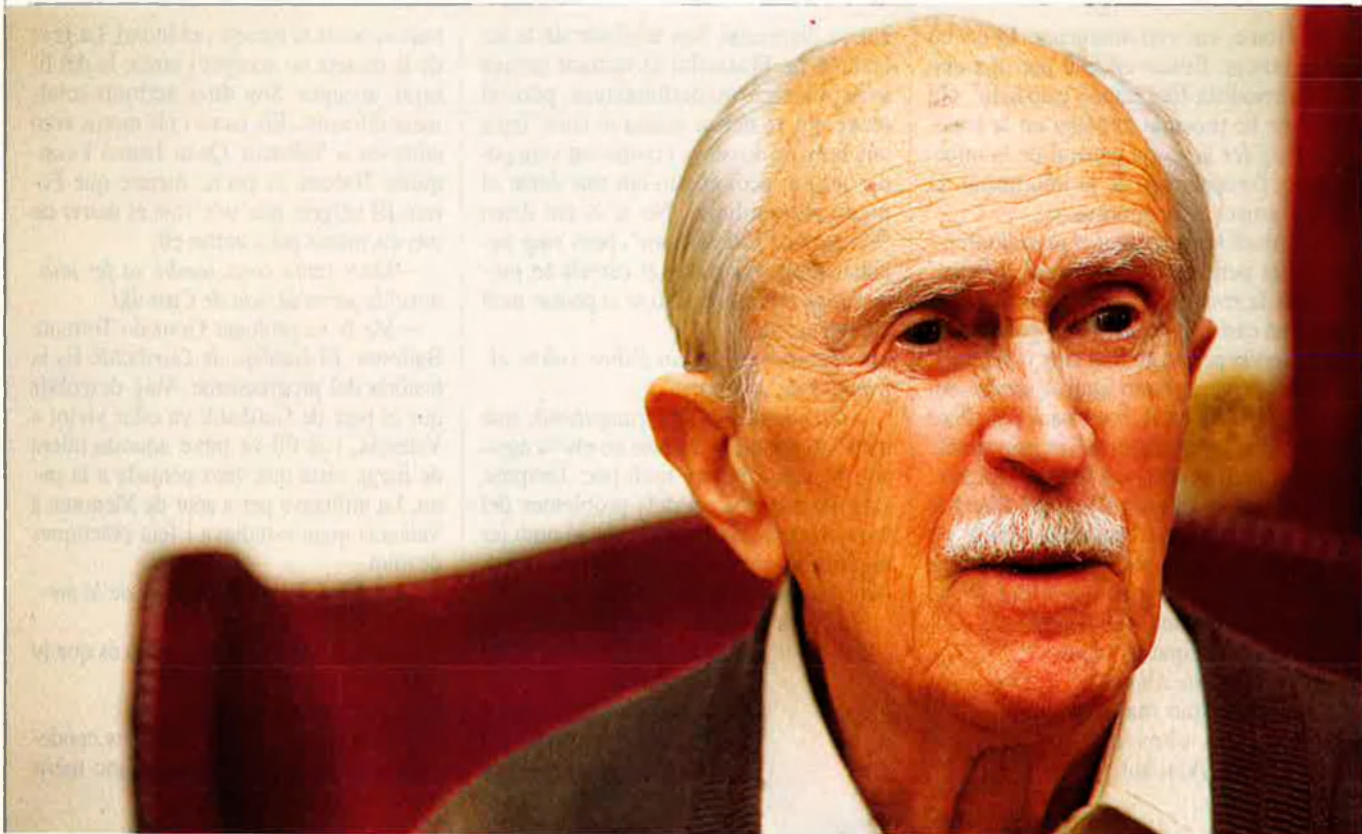
—¿Vostè ha patit els atacs de la meseta?

—Més o menys. El que passa és que jo vaig venir prompte a Madrid.

—¿I els del franquisme?

—A mi em van donar totes les condecoracions menys la política. Tinc mèrit

"El valencià que proposen els que volen diferenciar el valencià del català és un dialecte del castellà".

HAFA GIL

civil, mèrit militar, mèrit naval, mèrit judicial, però no mèrit polític.

—*En canvi, en les ressenyes biogràfiques vostè consta com a adscrit al franquisme, com a franquista.*

—Sí, i diuen: "Tuvo puestos en el antiguo régimen". Bé, no eren càrrecs polítics. Dirigir una escola, ser director de premsa...

—*¿Director de premsa no era un càrrec polític?*

—No, el càrrec polític era ser ministre d'Informació, o subsecretari. Com a director podies fer molt poc, i el poc que vaig intentar fer m'ho van tirar a terra. No vaig durar ni deu mesos.

—*¿I què era això que li van tombar?*

—Em va cridar Arias per a fer una llei de premsa, però vaig veure que no hi havia cap interès. I després, parlant amb Franco, vaig veure que volia fer això que volen fer ara: la llei del llibel. El Foreign Office em va convidar a visitar Anglaterra el novembre del 57, i ja tenia l'encàrrec de Franco de portar-li tot sobre la llei del llibel, però la llei de premsa no els interessava. Quan vaig deixar de ser director de premsa, Franco em va dir que estava molt content amb mi, que si havia fet tant i quant, però jo crec que em tiraren perquè volia més amplitud d'informació.

Per exemple, el cas de l'acte d'Estoril, que jo vaig dir que s'havia de donar notícia de l'acte del comte de Barcelona, i no en van donar. O quan Franco es va pegar un tir en una mà, que jo vaig defensar que s'informara i tampoc van voler. Al principi em van concedir alguna cosa, com l'Associació de Corresponsals Estrangers, però després, res de res. Vaig manifestar en diverses ocasions que això no podia anar així i, finalment, com que va protestar alguna gent per la meua presència en el càrrec, em van fer dimitir. O siga que el ministre, en compte de dimitir ell, em va fer dimitir a mi.

—*Era el moment dels tecnòcrates...*

—Sí, de López Rodó... El primer consell de ministres va nomenar un subsecretari i a mi, i crec que era per a parar el colp, perquè jo tenia fama d'home liberal, encara que he estat en càrrecs que no eren liberals.

—*La censura, per exemple.*

—Jo durant la guerra vaig estar en l'Agència Espanola de Noticias de Prensa, que era la primera abans d'existir Efe. Em va cridar Pedro Laín perquè anara a Burgos i em va dir que havíem de treballar en la censura. La censura, fins aquell moment, la portava Torres López. Jo li vaig mostrar la meua reticència, però com que

la censura en aquell moment només era fer crítiques de llibres, perquè ningú s'atrevia a fer una cosa contra Franco, vaig acceptar. Féiem crítica literària.

Ara, va haver un moment que volien cremar els llibres de Blasco Ibáñez, i jo em vaig presentar al ministre i li vaig fer veure que això no podia ser. I després, com a graïment, vaig ser del jurat del premi Blasco Ibáñez de novel·la durant molt de temps.

—*¿És cert que aquest pis era de la dona de Juan Ramon Jiménez?*

—Sí. ¿D'on ho has tret tu, això?

—*Jo treballava en informació.*

—Aquesta casa era l'ambaixada de Xile, a la qual l'havia llogada Zenòbia Camprubí. Ella tenia quinze o vint pisos a Madrid, que li costaven 40 o 50 duros de lloguer. Els moblava i els rellogava a gent de la diplomàcia. I jo vaig aconseguir que Zenòbia abandonara el dret i me'l vaig quedar. Zenòbia tenia un negoci molt ben muntat perquè Juan Ramón Jiménez necessitava treballar molt luxosament, en una habitació folrada, en silenci absolut. Per tant, tot això de la naturalesa no era cert.

—*No el canse més, senyor Beneyto.*

Miquel Alberola